

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Piovartsyho a sudcov JUDr. Emila Bdžocha a JUDr. Viliama Dohňanského na verejnom zasadnutí 18. júna 2013 v trestnej veci obvineného **J. P.** pre prečin sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák., o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 21. septembra 2010, sp. zn. 2 To 81/2010 rozhodol

t a k t o :

Uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 21. septembra 2010, sp. zn. 2 To 81/2010 a konaním, ktoré mu predchádzalo

bol porušený zákon

v ustanovení § 319 Tr. por. a § 10 ods. 2 Tr. zák. **v prospech obvineného J. P.**

Uznesenie krajského súdu **sa z r u š u j e.**

Z r u š u j e s a aj rozsudok Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom z 15. apríla 2010, sp. zn. 1 T 76/2009.

Z r u š u j ú s a aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom **s a p r i k a z u j e**, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom z 15. apríla 2010, sp. zn. 1 T 76/2009 bol obvinený J. P. podľa § 285 písm. b/ Tr. por. oslobodený spod obžaloby Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom z 13. mája 2009, sp. zn. Pv 25/09 pre prečin sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák., ktorý mal spáchať na tom skutkovom základe, že

dňa 12.11.2004, kedy došlo k ukončeniu zmluvného vzťahu, v mieste svojho trvalého pobytu, v rozpore s obsahom svojej zmluvnej povinnosti, vyplývajúcej mu z leasingovej zmluvy číslo 359035 uzavretej medzi ním ako nájomcom a medzi spoločnosťou V. F. S. S., s.r.o., V. X., B., IČO: X., ako prenajímateľom, dňa 17.04.2001, nevrátil prenajímateľovi osobný automobil zn. Škoda Felícia LX1, EČV X., VIN X. v hodnote 7.468,63 EUR (225.000,-Sk), ktorý bol predmetom leasingu a tento si ponechal, hoci vedel, že jeho oprávnenie predmetnú vec užívať zaniklo z dôvodu omeškania v platení troch mesačných splátok dňa 12.11.2004 vypovedaním zmluvy prenajímateľom a uvedenú vec nevrátil napriek tomu, že mu táto povinnosť vyplývala z obsahu leasingovej zmluvy a napriek tomu, že bol na to písomným listom doručeným mu prostredníctvom jeho manželky vyzvaný, čím prenajímateľovi, poškodenej spoločnosti V. F. S. S., s.r.o., V. X., B., IČO: X. spôsobil ujmu na zisku v podobe straty nájomného za leasing predmetného vozidla vo výške cca 4.147,34 EUR (124.942,70 Sk).

Krajský súd v Trenčíne na podklade odvolania okresného prokurátora uznesením z 21. septembra 2010, sp. zn. 2 To 81/2010 rozhodol tak, že podľa § 319 Tr. por. odvolanie ako nedôvodné zamietol.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len prokurátor) písomným podaním z 22. decembra 2010 (doručeným súdu prvého stupňa 27. decembra 2010) podal proti citovanému uzneseniu krajského súdu a jemu predchádzajúcemu rozhodnutiu okresného súdu dovolanie.

V dovolaní poukázal na naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. a domáhal sa, aby dovolací súd rozsudkom vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 21. septembra 2010, sp. zn. 2 To 81/2010 bol porušený zákon v ustanoveniach § 319 Tr. por., § 317 ods. 1 Tr. por., § 10 ods. 2 Tr. zák., v aplikácii princípu ultima ratio, § 213 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. účinného v čase spáchania skutku a predchádzajúcim konaním v ustanovení § 285 písm. b/ Tr. por., v prospech obvineného J. P.. Zároveň navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie Krajského súdu v Trenčíne, ako aj predchádzajúci rozsudok Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v celom rozsahu a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. videl prokurátor v tom, že pre postup okresného a krajského súdu neboli splnené zákonné podmienky. Princíp ultima ratio, ktorým prvostupňový súd odôvodnil svoje rozhodnutie pri posúdení formálnej a materiálnej stránky trestného činu, je podľa jeho názoru len súdnym aktivizmom, ktorý sa vymyká kontinentálnemu chápaniu súdnej moci a je zrejším zásahom do kompetencie legislatívneho orgánu. Použitie tohto princípu na aplikačnú prax súdov v rámci trestného konania nemá oporu v doposiaľ platnom právnom poriadku a v súčasnej judikatúre súdov Slovenskej republiky. Uplatnenie tohto princípu spôsobom uvedeným v prvostupňovom rozhodnutí je excesom z formálneho a materiálneho chápania každého trestného činu a citeľným prielomom v tomto prístupe. Podľa názoru prokurátora je navyše aj zrejším porušením základnej hmotnoprávnej zásady trestného práva „nullum crimen sine lege“ uvedenej v čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústava) a v § 2 ods. 1 Tr. por. Svojím postupom súd svojvoľne rozhodol, že čin, ktorý vykazuje formálne a materiálne znaky trestného činu nie je trestným činom, pretože jeho posúdenie spadá do občianskeho práva, ktoré je efektívnejšie. Správne mal súd po zistení skutkového stavu na podklade vykonaného dokazovania rozhodnúť, či obvinený svojím konaním naplnil alebo nenaplnil znaky tej ktorej skutkovej podstaty trestného činu a nie naopak po zistení, že obvinený skutok spáchal, rozhodnúť za pomoci nekorektného použitia zásady proporcionality o tom, že skutok

nie je trestným činom. Uvedené pochybenie neodstránil ani Krajský súd v Trenčíne, keď sa ako odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia obmedzil len na konštatovanie, že skutkové zistenia a oslobodzujúci výrok napadnutého rozsudku sú zákonné a správne a tieto prvostupňový súd aj v potrebnom rozsahu odôvodnil. Následne výlučne formálne a bez ďalšieho len poukázal na ustanovenie § 10 ods. 2 Tr. zák., pretože vo vzťahu k žalovanému skutku ho žiadnym spôsobom neodôvodnil a nekonkretizoval. Rozhodnutie odvolacieho súdu označil preto za svojvoľné, arbitrárne, nezaoberajúce sa nezákonným použitím princípu ultima ratio a v rozpore so skutkovými zisteniami. Následne prokurátor podrobne poukázal na zákonné znaky žalovaného trestného činu, podmienky jeho spáchania a skutkové okolnosti konania obvineného s tým, že tieto v posudzovanej veci vo svojom súhrne odôvodňujú spoľahlivý záver o vine obvineného. Zdôraznil, že práve doba neoprávneného užívania (viac ako štyri roky) predmetu leasingu významným spôsobom zvýšila mieru závažnosti úmyselného konania obvineného, ktorý počas tohto obdobia žiadne splátky neuhrádzal a predmet leasingu nevrátil. Obvinený opísaným spôsobom konal napriek tomu, že podmienky leasingu mu boli známe a bol vyzvaný, aby motorové vozidlo poškodenému vrátil. Mieru závažnosti spáchaného skutku zvyšuje aj trestná minulosť obvineného a výška spôsobenej škody. Obvinený bol štyrikrát súdne trestaný, z toho pri dvoch odsúdeniach sa na neho hľadí akoby odsúdený nebol, raz bol odsúdený na podmienený trest odňatia slobody, v skúšobnej dobe ktorého spáchal iný trestný čin a bol mu preto uložený nepodmienený trest odňatia slobody, ktorý vykonal v ústave na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a svojím konaním spôsobil škodu (ujmou na zisku) vo výške 4.147,34 EUR a 7.468,63 EUR (hodnota vozidla).

Upriamil pozornosť na to, že princíp materiálneho korektívu uvedený v § 10 ods. 2 Tr. zák., na ktorý vo svojom rozhodnutí poukázal odvolací súd, vzťahujúci sa na prečin, vyjadruje skutočnosť, že spáchaný skutok nie je trestným činom, avšak princíp ultima ratio, o ktorý prvostupňový súd oprel svoje rozhodnutie, vyjadruje skutočnosť, že spáchaný skutok síce vykazuje formálne aj materiálne znaky určitého trestného činu, ale vzhľadom na prioritu a efektivitu dosiahnutia účinnejšej formy nápravy ohrozeného alebo porušeného právneho vzťahu a jeho riešenie sa bude postihovať prostredníctvom iného, účinnejšieho právneho odvetvia a nie prostriedkami trestného práva.

V súvislosti s absenciou dostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a jeho arbitrárnosťou poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn.

III. ÚS 209/04, sp. zn. IV. ÚS 115/03, z ktorých vyplýva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1, 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Táto povinnosť súdu sa nevzťahuje na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu naznačuje už aj skutočnosť, že odvolací súd odôvodnenie svojho rozhodnutia založil len na citácii § 10 ods. 2 Tr. zák. bez akejkoľvek konkretizácie a jeho aplikácie na posudzovanú vec a to napriek tomu, že súd prvého stupňa ako základ pre svoje rozhodnutie použil výlučne princíp ultima ratio a nie splnenie zákonných podmienok uvedených v § 10 ods. 2 Tr. por.

Prvostupňový súd v súlade s § 376 Tr. por. doručil dovolanie prokurátora na vyjadrenie obvinenému J. P., poškodenej organizácii X. s.r.o. a Okresnej prokuratúre Nové Mesto nad Váhom.

K podanému dovolaniu sa v stanovenej lehote vyjadril len obvinený J. P.. V písomnom vyjadrení uviedol, že rozhodnutia súdov obidvoch stupňov považuje za úplné, správne a spravodlivé.

Po tomto postupe predložil okresný súd dovolanie obvineného Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že dovolanie proti napadnutému uzneseniu je prípustné (§ 368 ods. 1 a § 566 ods. 3 Tr. por.) a bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. a/ Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) Dovolanie súčasne spĺňa podmienky uvedené v § 372 ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por.

Pri predbežnom prieskume v zmysle § 378 Tr. por. dovolací súd zistil, že nie je dôvod na odmietnutie dovolania z dôvodov uvedených v § 382 písm. a/ až e/ Tr. por., ale práve

naopak, po preskúmaní spisového materiálu zistil, že dovolanie podané prokurátorom je dôvodné.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie nesprávne právne posúdenie zisteného skutku alebo nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia. Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie zistenie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin alebo že išlo o iný trestný čin alebo obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa súdeným skutkom dopustil. Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až 30 Tr. zák.), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Tr. zák.), ale aj nedostatočné, resp. žiadne posúdenie okolností významných pre záver, či konaním obvineného bol spáchaný prečin alebo nie.

Z obsahu podaného dovolania je zrejmé, že prokurátor ním v podstate namieta aplikáciu princípu ultima ratio, teda princípu, ktorý v trestnom práve Slovenskej republiky nie je zakotvený a zároveň len formálne použitie hmotnoprávneho ustanovenia § 10 ods. 2 Tr. zák.

Z hľadiska princípu ultima ratio je potrebné námietkam prokurátora uvedeným v písomnom odôvodnení podaného dovolania prisvedčiť, pretože na rozdiel od § 2 ods. 1 Tr. por., čl. 49 ústavy a čl. 39 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len listina), ktoré upravujú zásadu nullum crimen sine lege (nieť trestného činu bez zákona) tento princíp nie je súčasťou trestného práva Slovenskej republiky. Práve zásada uvedená v § 2 ods. 1 Tr. por., ktorá je vyjadrením ustanovení čl. 49 ústavy a čl. 39 listiny ako právnych predpisov vyššej právnej sily vyjadruje myšlienku, že nieť trestného činu bez zákona.

Podľa § 10 ods. 1 Tr. zák. prečin je

- a) trestný čin spáchaný z nedbanlivosti alebo

- b) úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúci päť rokov.

Podľa § 10 ods. 2 Tr. zák. nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchateľa je jeho závažnosť nepatrná (materiálny korektív vzťahujúci sa na prečiny).

So zreteľom na uvedené ustanovenie Trestného poriadku možno preto vysloviť, že v prípade, ak skutok, pre ktorý je obvinený stíhaný, napĺňa všetky zákonné znaky prečinu po formálnej i materiálnej stránke, treba ho uznať za vinného z jeho spáchania.

Skutok uvedený v obžalobnom návrhu, ktorý zodpovedá i výsledkom dokazovania vykonaným na hlavnom pojednávaní, obsahuje z formálneho hľadiska všetky zákonné znaky prečinu sprenevery podľa § 231 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. Oslobodzujúci výrok obsiahnutý v prvostupňovom rozsudku, ako to vyplýva z jeho odôvodňujúcej časti, okresný súd v celom rozsahu oprel výlučne o aplikáciu princípu ultima ratio. Krajský súd ako súd odvolací naopak zamietnutie odvolania prokurátora bez ďalšieho odôvodnil len formálnym poukazom na ustanovenie § 10 ods. 2 Tr. zák. a veľmi stručné úvahy o úplnosti a správnosti vykonaného dokazovania a skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa ako aj odôvodnenia napadnutého rozsudku. Napriek skutočnosti, že súdy obidvoch stupňov nemali pochybnosti o tom, že obvinený skutok spáchal a tento z formálneho hľadiska obsahuje všetky zákonné znaky žalovaného prečinu, žiaden z uvedených súdov sa vo svojom rozhodnutí jeho materiálnoú stránkou, teda skutočnosťami tvoriacimi obsah § 10 ods. 2 Tr. zák. nezaoberal.

Bude preto úlohou súdu prvého stupňa vo svojich úvahách hodnotiť všetky skutočnosti významné pre posúdenie viny obvineného (uvedené v skutkovej vete) nie primárne z hľadiska princípu ultima ratio, ale z hľadiska ustanovenia § 10 ods. 2 Tr. zák., pri ktorom sú v posudzovanom prípade významné zatiaľ preukázané skutočnosti, že obvinený predmet leasingu neoprávnene užíval viac ako štyri roky a vrátil ho v poškodenom stave až po podaní trestného oznámenia poškodeným a po začatí trestného stíhania a navyše splátky určené splátkovým kalendárom týkajúce sa náhrady škody neuhradil a to ani v čase vykonania hlavného pojednávania a svojím konaním spôsobil poškodenej organizácii vyčíslenú škodu.

Až po dôslednom postupe podľa § 10 ods. 2 Tr. zák. bude možné spoľahlivo (bez rozumných pochybností) a v súlade so stavom veci a zákonom rozhodnúť, či so zreteľom na skôr uvedené skutočnosti, závažnosť konania obvineného, vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku je závažnosť konania obvineného vyššia ako nepatrná a teda, či obvinený svojím konaním naplnil zákonné znaky prečinu, pre ktorý bola na neho podaná obžaloba. Až po starostlivom zodpovedaní tejto otázky bude možné, aby súd prvého stupňa nadväzne na to hodnotil vhodnosť aplikácie princípu ultima ratio.

Napokon bude povinnosťou súdu prvého stupňa svoje rozhodnutie odôvodniť tak, aby z neho jasne a zrozumiteľne vyplývali všetky odpovede na otázky významné pre rozhodnutie o vine či nevine obvineného, to znamená, aby bolo odôvodnené v súlade s ustanovením § 168 ods. 1 Tr. por. a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ktoré sú súčasťou obsahu základného práva obvineného na spravodlivé súdne konanie.

Na podklade týchto úvah Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 18. júna 2013

JUDr. Martin P i o v a r t s y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Gabriela Protušová